

JUSTYNA TYMIENIECKA-SUCHANEK

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Filologiczny

O posthumanistycznym i transhumanistycznym
postrzeganiu świata [Магдалена Кожевникова:
*Гибриды и химеры человека и животного:
от мифологии к биотехнологии.*

«ИФРАН». Москва 2017

(publikacja rosyjskojęzyczna, wydana w miękkiej oprawie,
151 stron)]

Ostatnio pojawiła się niezwykle wartościowa i potrzebna publikacja w języku rosyjskim, która razem z numerem tematycznym *Миръ животных* (pod redakcją Tatiany Goriczewej) almanachu „Русский мир”¹ stanowi skromną, ale istotną przeciwwagę dla prac anglojęzycznych, wciąż wiodących prym w dziedzinie post- i transhumanizmu. Zatem tym bardziej tę nowatorską „igłę w stogu siana” trzeba odnaleźć i odnotować.

Monografia Magdaleny Kożewnikowej wprowadza czytelnika w aktualną tematykę i problematykę dotyczącą hybrydyzacji oraz chimeryzacji ludzi i zwierząt w ramach ulepszenia / poprawiania / modyfikacji człowieka (*human enhancement*)². Autorka omawiane w książce zagadnienia poprzedza rzeczowo napisanym wstępem: *Wprowadzenie. Hybrydy i chimery człowieka i zwierzęcia: od mitologii do biotechnologii*, w którym objaśnia zastosowane w pra-

¹ J. TYMIENIECKA-SUCHANEK: *O zwrocie zwierzęcym we współczesnej Rosji*. „Zoophilologica” 2016, nr 2, s. 313–316.

² Warto w tym miejscu przywołać interesującą monografię *Bio-techno-logiczny świat. Bio art oraz sztuka technonaukowa w czasach posthumanizmu i transhumanizmu*. Red. P. ZAWOJSKI. Szczecin 2015.

cy pojęcia, określa przyjęte w tej materii metody badawcze, charakteryzuje posthumanizm jako nowy paradygmat w nauce oraz poszukuje odpowiedzi na pytanie, czemu służą hybrydy i chimery. Rozważania zawarte w rozdziałach książki nie zostały sprowadzone wyłącznie do wniosków, lecz kończą się podsumowaniem *Zakończenie. Quo vadis, homo sapiens?* Autorka usiłuje w nim odpowiedzieć na pytanie, dokąd zmierza człowiek, podążając za Innym. Jedną z ważniejszych konkluzji Autorki jest stwierdzenie, że biotechnologiczna hybrydyzacja naszego gatunku nie stanowi zjawiska zasadniczo nowego. Całość dopełnia bibliografia, streszczenie w języku angielskim oraz kolorowe ilustracje.

Praca składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy „Człeko-zwierzęta” w kulturze, drugi *Hybrydy i chimery człowieka i zwierzęcia w nauce*, trzeci *Natura ludzka w kontekście rozwoju biotechnologii* oraz czwarty „Prawdziwy” człowiek jako idealny konstrukt.

Autorka ma rzadki dar do sensownej i przemyślanej segmentacji materiału badawczego, co porządkuje treści zawarte w publikacji. Stąd też poszczególne rozdziały zostały podzielone na podrozdziały, których tytuły trafnie oddają ich zawartość merytoryczną. Rozdział pierwszy składa się z następujących siedmiu podrozdziałów: 1. *Mitologia Greków i Rzymian*, 2. *Krótko o „człeko-zwierzętach” w innych kręgach kulturowych*, 3. *Totemizm*, 4. *Wampiry i wilkołaki*, 5. *Fenomen dzieci-mowgli*, 6. *Obraz nauki w kulturze na przykładzie idei „człeko-zwierząt”*, 7. *Motywy tworzenia „człeko-zwierząt”*. Na drugi rozdział złożyły się takie podrozdziały, jak: 1. *Historia eksperymentów z hybrydami i chimerami*, 2. *Współczesny stan badań w dziedzinie biotechnologii*, 3. *Ksenotransplantacja: krótki rys historyczny*, 4. *Ksenotransplantacja: aspekty etyczne i techniczne*, 5. *„Odwrócona ksenotransplantacja” – ludzkie organy w zwierzętach*, 6. *Bioart: między sztuką i nauką*, 7. *Chimeryzacja i hybrydyzacja człowieka: problemy etyczne*. Rozdział trzeci tworzą części poświęcone posthumanistycznej myśli filozoficznej: 1. *„Maszyna antropologiczna” G. Agambena w dialogu z M. Heideggerem*, 2. *Człowiek przez pryzmat „bio-władzy” w epoce biotechnologii w analizie P. Tiszczewki*, 3. *B. Yudin: pograniczne strefy istnienia człowieka*, 4. *„Sztuczny człowiek” w badaniach M. Radkowskiej-Walkowicz*, 5. *F. Fukuyama i „czynnik X”*, 6. *Ontologiczny status hybryd i chimer człowieka i zwierzęcia w badaniach M. Becka*, *J. Habermas i przyszłość natury ludzkiej*, 7. *Kant i neokantyści o zwierzętach*. Ostatni rozdział składa się z czterech podrozdziałów: 1. *Trzy punkty odniesienia*, 2. *Godność ludzka. Różnica stopnia, a nie jakości*, 3. *Najważniejsze pojęcia „tego, co ludzkie”*, 4. *Natura ludzka*.

Warto odnotować, że monografia została napisana profesjonalnie i kompetentnie. Na rynku rosyjskim jest dużą nowością, ponieważ przybliża nowe zagadnienia, ale dla czytelnika polskiego obeznanego z literaturą anglojęzyczną stanowi jedynie (potrzebne) zwarte ukazanie materiału z in-

nej perspektywy. Monografia jest interesująca poznawczo, zwłaszcza jeśli chodzi o rosyjską literaturę filozoficzną, do której odwołuje się Autorka. Zaletą książki jest ukazanie zagadnienia w aspekcie diachronicznym. Polecam!

